

פרוטוקול מס' 13/א

מישיבה של ועדת החוקה, חוק ומשפט שהתקיימה
ביום ד', כ"ז בטבת, תשט"ז,
11.1.56, בשעה 9.00

נכחוני:

- חברי הוועדה: מ. אונא - היו"ר
- ב. אזניה
- ע. איכילוב
- א. אלטמן
- ע. אסף
- ס. ברין
- ש. הלל
- י. הררי
- י. ישעיהו
- כ. כסיס
- ב. לוקר
- נ. ניר
- ס. סנה
- י. סרלין
- ח. רובין
- י. שופמן

- פ. רוזן - שר המשפטים
- ח. כהן - היועץ המשפטי לממשלה
- חה"כ ב. אבניאל

סוזמניס:

נועזרי:

- י. נדר
- ז. ורהפטיג
- ת. טובי
- ס. קסיס
- י.ש. רוזנברג

- א. חוק המעבר (תיקון), תשט"ז - 1955 (הצעת חה"כ אבניאל)
- ב. בחירת יושב-ראש הוועדה
- ג. חוק האגרות (מסריון ציבורי), תשט"ז-1955

סדר-היום:

היו"ר מ. אונא:

אני פותח את הישיבה.
הואיל והוספטים אשר הוצעו לנוועדה בקטר לדיון
בחוק בתי-המשפט לא יכלו לבוא, נסמע את דעתם בישיבות הבאות והיום נדון
בהצעת תיקון לחוק המעבר אשר הוצעה על-ידי חה"כ אבניאל. אני מדגיש כי
אין הוועדה צריכה לדון בעצם ההצעה, אלא עליה רק להחליט אם להמליץ בפני
המליאה על הגשת הצעתו של חה"כ אבניאל לקריאה ראשונה בכנסת.

א. חוק המעבר (תיקון), תשט"ז - 1955
(הצעת חה"כ אבניאל)

ב. אבניאל:

אין אני נביגש לסאלה אשר הצעתי באה להסדירה גישה
משפטית, אלא גישה חברתית יותר. כאשר נסמעה הצעה
לכינון המססלה אחרי הבחירות האחרונות נמסך זמן רב מאד שהחלטה על אזרחי
המדינה הרגשה בלתי-נוחה. הדחיה הארוכה בהרכבת המססלה גרמה לזלזול
במוסדות השלטון מצד אזרחי המדינה; היא אף הביאה נזק מוסרי הן בפנים
המדינה והן מחוצה לה.

ב. אבניאל:

על כן הגעתי לכלל דעה - אין זו דעתי בלבד
כי אם דעת רבים מאזרחי המדינה - שמוטב לעשות
סייג, אפילו לרצונם של אנשים טובים. אילו היה בחוק המעבר סייג הקובע
את התקופה בה סותר לחבר-כנסת להחזיק במנדט של קיזועד לכינון מטסלה יאם
תוך תקופה זו לא הצליח להרכיב מטסלה עליו להחזיר את המנדט לנשיא, היה
חבר-כנסת אשר עליו הוטל תפקיד זה מטפל בו ביתר זריזות ולגופו של הענין
ולא היה מוספע מטיקולים צדדיים, כפי שהיה הדבר בהרכבת המטסלה הנוכחית.
הצעתי להעמיד את התקופה להחזקת המנדט על 14 יום, אך יתכן שהוועדה תחליט
להאריכה עד ל-30 יום.

מתוך התחשבות מיוחדת בנשיא המדינה לא
כללתי בהצעתי פיסקה האומרת שאם המיועד לכינון מטסלה לא הצליח להרכיב
מטסלה תוך התקופה שנקבעה חייב נשיא המדינה להטיל את תפקיד הרכבת המטסלה
על חבר-כנסת מטפלגה שונה מזו אליה השתייך המועמד הקודם לראשות המטסלה.
אולם אני חושב שיהיה זה הגיוני לכלול פיסקה כזאת.

בדברי תשובתו על הצעתי במליאת הכנסת שאל
שר המשפטים מדוע יש לקבוע כחובה על הנשיא לקרוא לחבר-כנסת אחר ולהטיל
עליו את תפקיד הרכבת המטסלה, אם חבר-כנסת שעליו הוטל תפקיד כינון המטסלה
החזיק במנדט זה תקופה די ארוכה ולא הצליח בתפקידו. שר המשפטים שאל מדוע
אי-אפשר להסתפק בכך שהנשיא רשאי או זכאי להטיל את התפקיד על חבר-כנסת
אחר אם הוא סבור שחבר-כנסת עליו הוטל כינון המטסלה לא הצליח בו תוך
זמן מתקבל על הדעת.

לדעתי אין לקבל גישה כזאת המוצעת על-ידי
שר המשפטים, מפני שבאופן זה מסבכים את האיטיות הרמה ביותר במדינה במשחק
המפלגות. על-ידי מתן דיסקרציה לנשיא מכריחים אותו להכנס לשיקולים של
יחסי הכוחות הפוליטיים במדינה, ואין דבר זה רצוי.

אני סבור כי התיקון המוצע על-ידי אינו
פוגע באיש או במפלגה מסויימים, כי כיום מרכיבה מפלגה זו את המטסלה ומחר
יכולה זו להיות מפלגה אחרת. לעומת זאת, הגבלה של זמן מתקבל על הדעת
תשפיע לטובה על ביהול עניני המדינה ותסנע היווצרות סחבת בהרכבת מטסלה.

על כן אני מוצא לנכון ולמועיל כי תיקון
זה יובא בפני המליאה לקריאה ראשונה.

ג. ניר:

גם אני סבור שאין התיקון המוצע עלול לפגוע
באיש וכל מטרתו רצויה. אך אני מסופק אם
על-ידי תיקון זה תושג המטרה הרצויה, שהיא - הרכבת מטסלה תוך זמן קצר
ביותר. אם ייקבע בחוק כי בתום 14 יום או אפילו 30 יום חייב הנשיא
להטיל את תפקיד הרכבת המטסלה על חבר-כנסת אחר, ואם חבר-כנסת זה לא הצליח
להרכיבה - על חבר-כנסת שלישי, עלולה הרכבת המטסלה להספך חדשים רבים,
מפני שיינודע טעגל של חברי-כנסת עליהם הוטל להרכיב מטסלה. יתכן שבסופו
של דבר יצטרך הנשיא לחזור ולהטיל את התפקיד על חבר-כנסת שקיבלו לראשונה
ולא הצליח בו.

אינני מתנגד למטרה אשר חה"כ אבניאל רוצה
להשיגה באמצעות הצעתו, אך אני סבור כי הצעתו תועיל לכך.

ד. איכילוב:

הגבלת התקופה בה יוכל חבר-כנסת להחזיק
במנדט להרכבת מטסלה היא דבר רצוי, אולם
רוצים להתחמק מקבלת החלטה ברורה זו. אינני מסכים עם חה"כ ניר, כי תיקון
מעין זה לא יעזור; לדעתי הוא יעזור. ידועה המציאות הפוליטית בארץ וידוע
גם כיצד מרכיבים מטסלה. הגבלת התקופה אפילו אם תביא להטלת התפקיד להרכבת
מטסלה על מספר חברי-כנסת בזה אחר זה, בכל זאת תחייב גם את המפלגה אשר
על חבציה הוטל התפקיד וגם את המועמד עצמו לגשת ביתר זריזות להרכבת המטסלה.

הואיל והיטכונים לזירוז תהליך הרכבת מטסלה
הנובעים מהצעה זו הם סיכונים בעין, אני מציע להעבירה לכנסת, לקריאה
ראשונה.

או.

י. הררי:

הצעה זו אינה חדשה בכנסת. היא הוצעה לראשונה
באסיפה הפכוננת כהסתייגות לחוק המעבר, מטעם
סיעת מפ"ם אשר המציע בשמה היה ח"כ רובין. ההצעה נדחתה וסיעתי,
הסיעה הפרוגרסיבית, היתה בין המצביעות נגד הצעה זו. מאז ועד היום לא
שינית את דעתי בענין זה.

גם אני סבור כי רע מאד שמלאכת הרכבת הממשלה
תימשך זמן רב. אבנ, אני סבור כי אחד הגורמים לסחבת בהרכבת הממשלה הוא
בזה שחבר-כנסת עליו הוטל תפקיד ההרכבה אינו נוהג לפי החוקה ובמקום
לפנות לחברי-כנסת אחרים ולהציע להם הצטרפות לממשלה, הוא פונה למפלגות
ואתן מנהל את המשא-ומתן. אולם דרך זו אינה נכונה, כי ממשלה אינה
מורכבת ממפלגות, אלא מאנשים ואתם יש לנהל משא-ומתן.

אם נקבע את פרק הזמן בו יכול חבר-כנסת
לכתוב כרשם הממשלה המיועד ואשר בסיומו עליו להחזיר את המנדט לנשיא,
לא נגאל סן המצב המביש של מדינה אשר אין לה ממשלה ולא נקל על ניהול
משא-ומתן להרכבת ממשלה. נניח כי חבר-הכנסת הראשון שעליו הוטל להרכיב
ממשלה לא יצליח בתפקידו תוך הזמן הקבוע ויחזיר את המנדט לנשיא. הנשיא
יטיל את התפקיד על חבר-כנסת שני שלו פחות סיכויים להרכיב ממשלה מאשר
לקודמו, ואחריו - על חבר-כנסת שלישי וחוזר חלילה. באופן כזה אפשר
להגיע למצב שכל 120 חברי-כנסת ינסו להרכיב ממשלה.

על כן אני סבור כי קביעת הגבלה בחוק
לא תעזור בהרבה. הדבר היחיד אשר עשוי לזרז חבר-כנסת במאמציו להרכיב
ממשלה הוא רצונו להצליח בתפקידו זה. אני מציע לא לקבל את ההצעה.

שר המשפטים:
ברצוני להרחיב קצת את היריעה. אם כבר דנים בשאלה
של הרכבת ממשלה יש להתבונן בה מכל האספקטים.

אפילו אם נאמר כי הרכבת ממשלה נמשכה
ברוב המקרים זמן רב, נשאלת השאלה האם פנאינות יציבות הממשלה היו
לעובדה זו תוצאות רעות כל-כך. הממשלות אשר הוקמו, היו בדרך-כלל
מורכבות מספר די גדול של סיעות ומושתתות על קווי-יסוד מקיפים.
מר נבן-נורדיון, שהרכיב את רוב הממשלות שהיו לנו עד כה, תומך בהארכת
המשא-ומתן לפני הקמת הממשלה ובלבד שיובטחו על-ידי זה לממשלה העתידה
חיים ארוכים. מתוך נסיוני אני יודע כי הסתתת ממשלה על קווי-יסוד
הנה מלאכה קשה מאד, אך דבר זה מאריך את חיייה. בכל אופן, לא התנסינו
עד כה בנסיון המר של צרפת בה מתחלפות הממשלות כל שני וחשמי, מפני שהן
אינן מושתתות על קווי-יסוד רחבים אלא מכוונות לפתרון שאלות קוניוני-
קטורליות. אני חושב שאפילו האופוזיציה צריכה להיות מעוניינת בממשלה
יציבה. ברור שכאשר ממשלה המושתתת על קווי-יסוד מתחילה בעבודתה, אין
היא יכולה לבצע את תכניתה עד הפרט האחרון. אולם קווי-יסוד בכל זאת
כובלים את חברי הממשלה ואינם מאפשרים להם לסטות מהבטחותיהם.

בתשובתי במליאת הכנסת להצעתו של חבר הכנסת
אבניאל אמדתי כבר כי משרד המשפטים ערך מחקר על הנהוג בעולם כולו
בנוגע להרכבת ממשלות. והנה ראיתי כי אין שטח של מספט בו מרובות כל-
כן הלאקוונות כמו בשטח המשפט הקונסטיטוציוני. ברוב הארצות נוהגים
להשאיר הרבה שאלות בשטח המשפט הקונסטיטוציוני לפתרון באמצעות
ה"קומון-סנס", ואין נותנים תשובה על כל הבעיות העלולות להתעורר ביום
מן הימים.

יש במשפט הקונסטיטוציוני שלנו בעיה אחת שעליה
כדאי היה אולי לענות. שאלה זו היא: האם לפי המצב המשפטי כיום, אחרי
שהטיל הנשיא על חבר כנסת את התפקיד להרכיב ממשלה, רשאי הוא לחזור
ולהטיל את התפקיד על חבר כנסת אחר? לדעתי פקודת הפרשנות האומרת
שמי שמטנה אדם רשאי גם לפטרו עונה במקצת על שאלה זו. אולם משפטנים רבים
וביניהם היועץ המשפטי לממשלה, הניס בדעה שפקודת הפרשנות מסדירה רק
מקרה של סינוי למשרה קבועה ולא לתפקיד זרע. אני חושב שיש מן הצדק
בטענה הזאת ולכן לא ברור אם יש לנשיא סמכות להטיל את התפקיד על חבר
כנסת אחר.

שר המשפטים: בחטובתי במליאה להצעתו של חה"כ אבניאל אמרתי שיתכן ויש צורך בסעיף האומר כי נשיא המדינה אשר הטיל על חבר-כנסת את התפקיד של הרכבת הממשלה ורשאי להטיל תפקיד זה על חבר-כנסת אחר, אם המועמד הראשון לראשות הממשלה לא הצליח להרכיבה תוך זמן סביר. ואכן הצעתי לממשלה לכלול סעיף זה בחוקי-היסוד, בפרק על הממשלה. אני חושב כי זהו המכסימום שאפשר לקבל.

בכנסת הראשונה הצעתי כי במקרה והממשלה לא חורגת תוך זמן מתקבל על הדעת יוכל הנשיא על דעת עצמו לפזר את הכנסת. כאשר הצעה זו נדונה בממשלה הוסיפו את הסעיף כי הנשיא יוכל לפזר את הכנסת במקרה כזה, אולם רק על דעת הממשלה. ההצעה בכללותה נדחתה על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט. אך גם אילו הייתה מתקבלת לא הייתה עונה על השאלה כיצד יש לנהוג כאשר גם בכנסת הבאה לאחר הכנסת שפוזרה אין מצליחים להרכיב ממשלה חוץ תקופה מתקבלת על הדעת.

אינני סבור כי המצב המשפטי הנוכחי הביא לידי הוצאות רעות כל-כך. לכל היוחר אפשר להוסיף לחוק המעבר פיסקה האומרת שאם המועמד לראשות הממשלה לא הצליח להרכיב ממשלה תוך תקופה סבירה רשאי הנשיא לטול ממנו את התפקיד הזה ולהטילו על חבר-כנסת אחר. הצעתי עתה לממשלה להוסיף פיסקה זו לחוק.

אינני חושב שיש לקבוע מסמרות באשר לפרק זמן בו יוכל מועמד להסתיין במאמציו להרכיב ממשלה. צריך אולי להגדיל את סמכותו של הנשיא להעביר את התפקיד של הרכבת ממשלה מחבר-כנסת אחד לשני, מפני שכיום ספק אם מותר לו לעשות זאת.

אשר להצעתו של חה"כ אבניאל, אני מציע לא להמליץ על העברתה לקריאה ראשונה ולתת לממשלה שהות לדון ביסודיות בהצעת חוק-יסוד המסדיר את כל השאלות הכרוכות בממשלה. אני מקווה כי הצעת חוק זו חובא בקרוב לכנסת.

ב. לוקר: כל עוד לא יקטן מספר המפלגות בארץ לא נוכל להמנע ממשא-ומתן ארוך על הרכבת הממשלה, מפני שכל מפלגה מעמידה תנאים לכניסתה לממשלה ומכבידה על הסכם. מהצעתו של חה"כ אבניאל לא ברור אם על הנשיא לחזור ולטיל את תפקיד הרכבת הממשלה על חבר-כנסת מאותה המפלגה אליה השתייך המועמד הקודם לראשות הממשלה, או לחבר מפלגה אחרת, שניה בגודלה. אם חה"כ אבניאל התכוון בהצעתו לאלטרנטיבה השנייה, הרי יודעים אנו מהמציאות כי חבר-כנסת ממפלגה שניה בגודלה בכנסת לא היה מצליח בהרכבת הממשלה. הוא היה רק מחזיק במנדט במשך התקופה שנקבעה בחוק ובסומה היה נאלץ להחזיר את המנדט לנשיא. הוא הדין לגבי מועמדים ממפלגות אחרות. על כן לא נוכל להיוושע מהצעתו של חה"כ אבניאל.

חה"כ אבניאל צודק בכך כי לא רצוי להשאיר לנשיא דיסקרציה בעניין נטילת המנדט ממועמד אחד והענקתו למועמד אחר, המסתייך אולי גם למפלגה אחרת. דבר זה היה מסבך את הנשיא במערבולת המפלגות ומנמיך את מעמדו הרם. בסיועו, אני חושב כי כוונתו של חה"כ אבניאל רצויה, אך הצעתו הקונקרטיה לא תעזור לשיפור המצב ועל כן אין להגישה לקריאה ראשונה.

י. שנתמן: שר המשפטים אמר כאן כי קווי-היסוד עליהם מושחתת כל ממשלה המורכבת בארץ מבטיחים את יציבותה, וכי זוהי מטרתם. לדעתי הכוונה של הסכם על קווי-יסוד מפורטים היא אחרת. על-ידי שיחות ממושכות בשאלת קווי-יסוד מעייפים את השוחפים לקואליציה עוד לפני חלוקת התיקים בממשלה העתידה לקום ואחר-כך מעמידים אותם במצב לא נעים, שהנה הטכניו לקווי-היסוד ואיך זה אינם מוכנים להסכים לשאלה הפעוטה של חלוקת תיקים.

הציבור בארץ אינו יכול להבין כיצד זה מנוהלת המדינה על-ידי ממשלת מעבר שהתפטרה לפני חדשים מספר. הצעתו של חה"כ אבניאל באה להבטיח שממשלת מעבר כזאת לא תוכל להיות זמן רב בשלטון. המתנגדים להצעה זו אמרו שאין היא פותרת את הבעיה, כי לא ברור מה יקרה אם גם המועמד השני והשלישי לא יצליחו להרכיב ממשלה. שאלה דומה אפשר לשאול גם ביחס לחוקים רבים המובאים לכנסת על-ידי משרד המשפטים.

א.ו.

י. שופמן:

לדעתי כל ערך הצעתו של חה"כ אבניאל הוא בהיותה הוראה למועמד לראשות הממשלה המורה לו כי אסור למשוך את הרכבת הממשלה חקופה ארוכה מדי. הנסיון מלמדנו שדרושה הוראה כזאת, כדי שהמשתתפים בדיונים על הרכבת הממשלה ידעו שעליהם להגיע לידי מסקנות תוך פרק זמן מסוים ומוגבל.

ב. אזניה:

אין החוקים הקונסטיטוציוניים יכולים לענות על כל השאלות העוללות לחתעורר בזמן מן הזמנים. אולם בוודאי שאין ליזום הוראה קונסטיטוציונית אשר עשויה להביא לידי מצב שאין מוצא ממנו. הטלת חובה על המועמדים לראשות הממשלה להחזיר את המנדט לנשיא אם תוך זמן מסוים לא יצליחו להרכיב ממשלה תביא ליצירת מעגל של ראשי ממשלה מיועדים, ובסופו של דבר יידרש להרכבת ממשלה זמן רב יותר.

ברצוני לומר לחה"כ הררי כי עצם העובדה שבשבעות הראשונות לקיום האסיפה המכוננת הועלתה הצעה ברוח הצעתו של חה"כ אבניאל מעידה על כך כי לא ידענו אז מה הם הערכים היסודיים לקיום הממלכתי החקיקין שלנו. כיום אחד הערכים האלה היא יציבות הממשל, שהיא חשובה לא רק לקואליציה אלא גם לאופוזיציה, אשר יכולה תוך כדי כך להעריך ולהתחייב.

כדי לא ליצור מבוך בחיים הקונסטיטוציוניים שלנו אפשר היה לומר שאם תוך זמן סביר לא הורכבה ממשלה יכול הנשיא על דעת עצמו או על דעת ממשלת המעבר, לפזר את הכנסת. אולם אני סבור כי הוראה כזאת היתה מביאה לידי קומפרומיטציה של המשטר הפרלמנטרי ואינני חושב כי יש בחוכנו כוח ציבורי רציני הרוצה בכך.

אני אסיר תודה לשר המשפטים על כך שהסביר כבר כי ניהול משא-ומתן ארוך לפני הרכבת ממשלה הוא, במצב הנוכחי של קיום מפלגות רבות, רק לטובת המדינה, מפני שמבטיח את יציבות הממשלה.

אני חושב כי גם אלה שהיו פעם בדעה או שהנם כיום בדעה שיש להגביל את הזמן בו מותר לחבר-כנסת להחזיק במנדט של ראש הממשלה מיועד יגיעו בסופו של דבר למסקנה כי אין הוראה זו יעילה להשגת הערך המרכזי של חיינו הממלכתיים, והוא: יציבות פנימית של המשטר.

היו"ר מ. אונא:

נראה לי כי את הדגש בוויכוח הזה על בעיות קונסטיטוציוניות ועל הזמן שיש להקציב למשא-ומתן על הרכבת ממשלה יש לשים על כך, שלמעשה קיימת בתקופת המשא-ומתן ממשלת מעבר שאינה אחראית בפני כל גותם שהוא. זאת היא, לדעתי הבעיה בה' הידיעה, מפני שאפשר להגיע לכך כי ממשלה אשר אינה אחראית בפני מישור תכהן זמן רב ותעשה מעשים שלא תצטרך לתת את הדין עליהם בפני הכנסת.

אני מסכים עם שר המשפטים שמוטב להאריך את המשא-ומתן לפני הרכבת הממשלה אם הדבר עשוי להבטיח את יציבותה. אולם כדי לזרז את הקמת הממשלה ולמנוע על-ידי כך קיום ממשלה שאינה אחראית בפני הכנסת יש לדון בסוגיה של סמכויות הנשיא. מכיוון שהממשלה מטפלת עתה בחוקי-היסוד הנוגעים לכל בעיות הממשלה, היא בוודאי תציע לנו הצעה כוללת בשטח זה ובה נוכל לשבח גם פתרון מתאים לבעיה של הרכבת ממשלה. אני חושב כי הפתרון צריך להיות בכיוון הרחבת סמכויות הנשיא והטלת אחריות להחזרת המנדט על המיועד לכינון ממשלה.

מ. בגין:

אפשר לחוקק חוקה המתאימה לאיש מסויים, למפלגה מסוימת או למציאות מסוימת. מאידך, אפשר לחוקק חוקה במטרה לשנות את המציאות ולהתאימה לחוקה. אני מסכים כי כיום אי-אפשר להרכיב ממשלה ללא השתתפות מפא"י, גם בגלל המציאות הפוליטית וגם בגלל המציאות הפסיכולוגית. אך שתיהן יכולות להשתנות בבחירות הבאות או אפילו קודם לכן.

הגישה העקרונית היא שאין תופרים את החוקה כמו שתופרים חליפה, מותאמת במיוחד לאיש מסויים, אם נקבל גישה זו, נראה כי שר המשפטים עשה צעד גדול לקראתה ולקראת הצעתו של חה"כ אבניאל בהציעו לממשלה לקבוע כי על המועמד לראשות הממשלה להרכיב ממשלה תוך זמן סביר. אולם שר המשפטים לא אמר מי יקבע מה זה זמן סביר. אם הוא

או.

מ. בגין:

התכוון לכך שהנשיא יקבע זאת, הריני חושב כי הטיל על הנשיא אונוס כבוד מדי, הקשור בהחלטה פוליטית, ולא נאה להטיל על הנשיא קבלת החלטה כזאת. אם שר המשפטים רוצה להשאיר את קביעת הזמן לשיקול-דעתו של המועמד לראשות ממשלה, נשאלת השאלה מה הועילו חכמים בחקנתם. לכן, כדי להמנע מפגיעה בנשיא ומצד שני לא לרוקן את ההצעה מחוכמה, יש לקבוע במפורש את הזמן בו חייב המועמד לראשות ממשלה להרכיב את הממשלה או להחזיר את המנדט.

אני גם חושב כי יש לדון על כך אם הנשיא בהטילו את תפקיד הרכבת הממשלה על מועמד שני, צריך לבחור את המועמד מבין חברי אותה הסיעה או לנסות ולהטילו על חבר סיעה אחרת, כפי שנהוג בפרלמנטים אחרים.

אינני חושש מפני יצירת מעגל של המיועדים לראשות ממשלה, מפני שכל מועמד יעשה כמיטב יכולתו כדי להצליח בתפקידו.

יש עוד נימוקים לקבלת הצעתו של חה"כ אבניאל. אם ראש הממשלה הקיימת אשר התפטרה ומכהנת כממשלת מעבר הוא גם ראש הממשלה המיועדת, נוצר מצב עליו דיבר יו"ר הוועדה, שקיימת ממשלה אשר אינה אחראית בפני איש ושאי-אפשר להעבירה מן השלטון. ראש הממשלה אינו מהר להרכיב ממשלה חדשה ומנהל שיחות ממושכות עם סיעות אחרות.

כאשר אין זהות בין ראש הממשלה הקיימת לבין ראש הממשלה המיועדת, נוצר מצב מאד לא נוח למנגנון הממשלתי ולציבור בכללו, ומצב זה עלול להמשך חדשים רבים עד אשר תולכב ממשלה חדשה.

אני בטוח על כן כי הגבלת זמן חביא להבראת המצב בהרכבת ממשלות בארץ, כי כל מועמד ידע שאם יאריך את המשא-והמתן יחר על המידה תקום דעת-קהל נגדו והתפקיד ינטל ממנו וימסר לאחר. הואיל ושר המשפטים צעד כבר צעד גדול קדימה כדאי לו : לצעוד צעד נוסף ולקבוע זמן מפורש.

היו"ר מ. אונא: נמשיך בוויכוח זה בישיבה הבאה, ביום ד'.

ב. בחירת יושב-ראש הוועדה

ב. אזניה: אני מציע את חה"כ אונא לראשות הוועדה.

ע. איכילוב: יש לי תיקון פורמלי. שלא על דעת חברי הוועדה המסדרת, הניח יו"ר הוועדה המסדרת על שולחן הכנסת תיקון להחלטת הוועדה, האומר כי חבר סיעת הפועל המזרחי והמזרחי יציע בוועדת החוקה, חוק ומשפט את המועמד לראשות ועדה זו.

היו"ר מ. אונא: אני מקבל זאת על עצמי.

ה ח ל ט ה

חה"כ מ. אונא נבחר כיושב-ראש הקבוע של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

ג. חוק האגרות (נוטריון ציבורי)

היו"ר מ. אונא: קיבלתי היום חוות-דעתה של ועדת הכספים הסומכת ידיה על האגרות המוצעות בחוק זה. אמנם ועדת הכספים רצחה לבחון את בעיית האגרות כולה, אך נכחה לדעת כי דבר זה יקח יותר מדי זמן. אני חושב כי ועדת החוקה יכולה להעביר את הצעת החוק לקריאה שניה ושלישית למליאה, עם התיקונים שהוכנסו בזמן הדיונים.

ה ח ל ט ה

חוק האגרות (נוטריון ציבורי), חשט"ז - 1955 הועבר למליאה לקריאה שניה ושלישית.